

книгата „Да се чете след смъртта ми“ (изд. „Захарий Стоянов“). (Тук съставителят Борис Данков включва и документи, отнасящи се до периода на дневниковите записки.)

Бойка Григорова Димитрова, родена в Кочане, сега извън България, е дъщеря на учителя Григор Димитров, баща на три дъщери и един син, установил бежанското си семейство в Горна Джумая, успял да изучи, както той искал, само сина си – дългогодишен лекар в Благоевград. Майката е твърде сурова към дъщерите си и в бежанската сиромашия и традиционен морал ги държи изкъсо във всяко отношение. От 1934 до 1942 г. Бойка е съпруга на Н. Вапцаров, посмъртно признат като велик поет революционер. Тя е най-близкият човек на поета в зрелостта на неговия живот и творчество, когато издава първата и приживе единствена книга „Моторни песни“ (1940 г.), когато през март 1942-ра го осъждат, както и до деня на разстрела – 23 юли 1942 г.

Всичко казано и написано от Бойка Вапцарова обаче се посреща с неуважение. Най-малко е то по отношение на първата ѝ книга „Спомени за Вапцаров“ (а тя е литературно „обработена“, каквато е била практиката по отношение на мемоаристите непрофесионални писатели) и се стига дори до игнориране на нейните свидетелства.

Причините са в омаловажаване (меко казано) личността на Бойка Вапцарова, натрупване на негативи от различен характер в отношението към нея в противовес на посмъртното възвеличаване на нейния съпруг. Бойка, със своите спомени, се оказва в подножието на недостижимия монумент Вапцаров, когото тя продължава да нарича „Кольо“, а съдниците твърдят, че била недостойна за това.

Трябва да се обърнем към обществената ситуация, която предопределя митологизирането на Никола Вапцаров и налага определени изисквания към авторите, посягащи към името му.

Приживе Никола е бил обичан (като човек и поет) в средите на будната, наричана тогава „прогресивна“ младеж, слушали са неговите рецитации на свои и чужди стихове, приятели са рецитирали допаднали им стихотворения на поета работник, преписвали са ги, докато се стигнало до ония скрити листчета с предсмъртните. Познатите му, близките му „леви“ поети и писатели са го окуражавали, предполага се, без натрапливо самочувствие на изявени творци. Посрещането на „Моторни песни“ с нищо не подсказва бъдещата адмирация. Но 9 септември 1944 г. променя всичко. На преден план излиза нелегалната антифашистка дейност на Вапцаров, фактът на разстрела в Гарнизонното стрелбище. Вапцаров е герой от антифашистката борба. Той е поет антифашист, поет комунист, поет герой. Съчетанието